

Het Global Christian Forum en verder.

Van GCF naar een Nederlands Christelijk Forum

Bas Plaisier op Studiemiddag IIMO, Utrecht 3 april 2009

In kort: Het huidige oecumenische model werkt niet meer goed. We hebben door onze structuren en regels een oecumenische gemeenschap gevormd die te veel organisatorisch en te weinig spiritueel gekleurd is. Dat zal moeten veranderen. Daarom kwam het ontstaan van het GCF op tijd en ook als een Godsgeschenk. Het hanteert een model van samenbrengen van kerken en organisaties, die dichter bij onze huidige cultuur en ervaring met netwerkorganisaties ligt. (KS)

Inleiding

In de achterliggende tijd was ik op verschillende wijze betrokken bij het Global Christian Forum. Daarbij was ik ook jarenlang lid van de Joint Consultative Group van de Wereldraad van Kerken voor de dialoog met de Pinksterkerken. Zo maakte ik van nabij mee hoe de methode van intensieve ontmoeting en luisteren naar elkaars verhalen over de weg van God met ons leven, de participanten zeer dicht bij elkaar bracht. Ik ervoer het als een verademing in vergelijking met de bestuursvergaderingen in oecumenische organisaties die vooral bedoeld zijn om de organisaties goed te leiden en daardoor vaak een behoorlijk technisch gehalte hebben.

In mijn bijdrage ga ik niet in op de geschiedenis van het GCF, de ervaringen in Limuru en de organisatorische vragen die vanuit de bijeenkomst in New Delhi van vorig jaar ook op ons bordje terecht zijn gekomen. Daarover spreken anderen op deze bijeenkomst. (Zie 0281, 0282 en 0283 op www.stucom.nl) Ik geef een iets meer persoonlijk verhaal, waarbij ik de indrukken die ik de afgelopen jaren opdeed probeer te combineren met andere ervaringen in oecumenische organisaties (nationaal en internationaal). Mijn intentie is om - zover het mogelijk is - van enige afstand naar de ontwikkelingen te kijken.

Net op tijd...

Ik heb het gevoel dat het ontstaan van het GCF net op tijd kwam.

Er heerst wereldwijd verlegenheid over wat tot op heden bereikt is in de oecumenische beweging en de toekomst van de oecumene. De kerken van het Noorden - zo-

wel de orthodoxe als de protestantse - krijgen steeds meer vragen. Er heerst onvrede over allerlei zaken en de animo neemt af. Het vuur lijkt enigszins gedoofd.

Maar niet alleen de Europese en Amerikaanse kerken hebben vragen. Enige weken geleden sprak ik met de leidinggevende hoogleraar van het Nanjing Seminary in China. Nu staat de Chinese kerk niet bekend vanwege grote oecumenische betrokkenheid en interesse, maar wat ik van deze hoogleraar - die jarenlang in Amerika en Zwitserland gestudeerd had - hoorde, schokte me toch wel. Hij sprak over de oecumenische organisaties alleen in termen van bureaucratie, organisatie en afstand tot de kerken en gemeentes. Het was hem niet goed duidelijk te maken wat het nut was van oecumene en wat het betekende dat het lichaam van Christus wereldwijd is. Hij had van oecumenische gemeenschap nauwelijks iets bemerkt en zag alleen structuren van organisaties, vergadercircuits en nietszeggende persverklaringen. Hij had in Europa en Amerika gemerkt dat deze oecumene ver bij de gewone kerkleden en de gemeentes afstaat en hij had geen enkele zin om er ook maar iets in te investeren. Ik realiseer me, dat dit soort geluiden bij ons natuurlijk ook voorkomen. In China zijn het uitingen van onwil om te participeren in het wereldwijde kerkelijk werk. In Nederland klinken deze kritische geluiden binnen het kader van een jarenlange verbondenheid met de oecumenische organisaties, van positieve ervaringen in de ontmoeting met broeders en zusters vanuit de gehele wereld. Het is echter waar dat ook bij de leiding van allerlei Europese en Amerikaanse kerken de twijfel toegeslagen heeft over het nut en de methode van de gangbare oecumenische beweging. Maar is er wel een alternatief? Hebben we werkelijk iets beters?

We krijgen steeds meer oog voor de afwezigheid van een groot deel van de christenheid in onze oecumenische bijeenkomsten. De Rooms Katholieke Kerk is vanaf het begin niet toegetreden tot de Wereldraad en daarmee was het vanaf de aanvang stukwerk. De laatste decennia komen we echter ook steeds meer tot de ontdekking dat we nog een ander zeer groot deel van de christenheid missen: de evangelikale en pentecostale kerken. Met hen is de relatie eigenlijk pas in het afgelopen decennium enigszins van de grond gekomen, die gepaard gaat met onwennigheid, onbegrip en

wantrouwen.

Het kan echter niet anders dan dat de relatie met deze kerken in hun bonte verscheidenheid meer vorm gaat krijgen. We kunnen niet buiten elkaar en als leden van het ene lichaam van Christus, horen we ook bij elkaar.

Daarnaast blijkt ook de relatie met de Rooms Katholieke Kerk er in het laatste decennium niet beter op geworden te zijn. Als je ziet hoe moeilijk de Rooms Katholieke Kerk in Nederland het heeft om van harte en enthousiast deel te nemen in het werk van de Raad van Kerken, begrijp je dat er nog een lange weg te gaan is.

Er moet iets gebeuren...

Het wordt steeds meer duidelijk dat het huidige oecumenische model niet meer goed werkt. Kort gezegd: we hebben door onze structuren en regels een oecumenische gemeenschap gevormd die te veel organisatorisch en te weinig spiritueel gekleurd is. Dat zal moeten veranderen, willen de jongeren en de meeste kerkleden hiervoor nog warm lopen.

Nieuwe methode

Daarom kwam het ontstaan van het GCF op tijd en ook als een Godsgeschenk. Het is echter wel een geschenk waarmee we ook enigszins in de maag zitten, omdat het nogal het een en ander op zijn kop zet en nog allerlei vragen onbeantwoord laat. Bovendien wordt het GCF niet gepresenteerd als een vervanging, maar meer als een aanvulling op het bestaande oecumenisch circuit. Of dit een realistisch scenario is, is de vraag die ons de komende jaren zal bezighouden.

Maar laten we eerst onze zegeningen tellen: van een forum dat een beweging is en nog volop in beweging is. Een GCF dat vooral de nadruk legt op een spirituele gemeenschap vanuit de kern van ons gemeenschappelijke christelijke geloof en de ervaring van Gods aanwezigheid in ons leven en in onze kerken. De ontmoetingen worden gekleurd door de vreugde dat we elkaar eindelijk eens ontmoeten, en door de verhalen over dat wat de Heer doet en deed. Dat maakt deze ontmoetingen innig, maar ook breekbaar.

Door het vertellen van deze verhalen relativeert het ook onze kerkelijke structuren,

want iedereen voelt op een of andere manier wel aan dat het in het koninkrijk van God niet gaat om onze organisaties en onze structuren, maar om de aanwezigheid van de levende Heer en het werk van de Geest. Als je dit dus toelaat zonder direct met ‘ja maar’ te beginnen, sla je een nieuwe weg in. Of iedereen zich dat ten volle realiseert is nog maar de vraag, maar ik zie het meer als genade en als een werk van de Geest, dat we die weg hebben gevonden en met elkaar aan het ingaan zijn.

Het gaat hier ten diepste om wat ons voorgeslacht dat de oecumenische beweging in gang bracht, bezielde: dat het lichaam van Christus niet verdeeld kan zijn. Oecumene leeft van de geweldige ervaring dat Christus zelf en het geloof in Hem, mensen van allerlei allooi en achtergrond bij elkaar brengt. We ontdekken onder zijn kruis en bij het lege graf dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft. Waar Hij ons omarmt, moeten wij ons niet losrukken of de ander afstoten.

Je zou het ontstaan van het GCF kunnen zien als het weer opschudden van het dekbed. Schud je zo’n donzen dekbed te weinig op, dan ligt het ene deel van je lichaam soms bedolven onder te veel dons, terwijl het andere deel versteent. Als je het dekbed weer opschudt, dan wordt de warmte weer gelijkmatig verdeeld en profiteert het hele lichaam ervan. Dat is het GCF.

Het hanteert een model van samenbrengen van kerken en organisaties, die dichter bij onze huidige cultuur en ervaring met netwerkorganisaties ligt. We weten allemaal dat elke kerkelijke of parakerkelijk organisatie als vanzelf met bureaucratische problemen te maken krijgt en dat je je op een of andere wijze daaraan moet zien te ontworstelen. Dit netwerkmodel waarbij er meer vrijheid en vrijblijvendheid, maar ook meer nadruk op de gemeenschappelijke spiritualiteit ligt, kan daarbij helpen. Er is minder officiële vastlegging op een gemeenschappelijke grondslag, en een uiterst dunne organisatie structuur. Dat lokt aan.

Daarbij is het ook opmerkelijk dat het Forum een mix is van kerken, kerkelijk/oecumenische instituten en parakerkelijke organisaties. Er is niet zo streng vastgehouden aan de keus die raden van kerken wel gemaakt hebben door alleen

met kerken rond de tafel te zitten. Het forum is minder eenkennig - krijgt daarmee ook wel een andere doelstelling - en nodigt ook missionaire, oecumenische en diaconale organisaties uit. Dat is uit nood geboren, omdat dit de enige methode was om de evangelicale en pentecostale beweging er veel substantiëler bij te betrekken. Hoe het ook zij: daarmee zijn ook de mogelijkheden groter en ontstaat er een bredere beweging, die niet uitgaat van tegenstellingen en concurrentie, maar van gemeenschappelijkheid en christelijke doelgerichtheid. Dat geeft aan het Forum iets ongrijpbaars, maar ook meer beweging; en mogelijk ook meer impact.

Het wordt - zeker in het Westen - tijd voor meer eenheid

Als er één tijd is, die vraagt om meer gemeenschappelijkheid, dan is het wel de onze. Zeker in het Westen, waar je zou kunnen spreken van een crisis van het christendom en ziet dat de door het christendom gestempelde cultuur stapje voor stapje van haar wortels losraakt, dienen de kerken zich te bezinnen op de toekomst.

Het GCF vormt door zijn sterke missionaire/diaconale gedrevenheid - die vooral de evangelicals en pentecostals kenmerkt - een belofte voor de Westerse kerken. Het bepaalt deze kerken weer bij dit kernelement van het kerk zijn en geeft de mogelijkheid van grotere uitwisseling met de ervaringen en theologische concepten van de zuidelijke kerken.

Het werd tijd dat er een platform is, waar - steeds minder vrijblijvend - de kerken kennisnemen en leren van vormen van spiritualiteit, die in de afgelopen decennia een geweldige aantrekkingskracht op miljoenen mensen hebben gehad en hebben. De verlegenheid en sprakeloosheid die veel traditionele christenen vaak laten zien, kan in de ontmoeting met deze christenen wellicht overwonnen worden. Er is geen tijd meer te verliezen.

De missionaire spits geeft de mogelijkheid om kerken die elkaar tot op heden als egeltjes vermeden, bijeen te brengen. Binnen een missionair kader kunnen de verschillen die er tussen de kerken en de verschillende spiritualiteiten zijn, wellicht op zo'n wijze aan de orde komen, dat ze ons niet verder van elkaar vervreemden, maar juist bij elkaar brengen.

Het is niet voor niets dat de traditionele oecumene ontstaan is als een zendingsbeweging. De herdenking van de grote zendingsconferentie in Edinburgh zouden we moeten maken tot een klarenstoot voor een nieuwe gemeenschappelijkheid in kerkelijke en parakerkelijke samenwerking. We hebben de laatste decennia gezien dat de enigszins klinische theologische dialogen de kerken op een aantal punten wel nader tot elkaar gebracht hebben, maar uiteindelijk niet verenigden. Als het erop aankomt, trekt ieder zich weer terug op de eigen traditionele stellingen, die voor veel kerkleden hun betekenis echter al lang verloren hebben.

Het GCF zou ons door de missionaire concentratie over het dode punt kunnen heen helpen. Daarom juich ik dit initiatief ook toe en zie dit als een noodzakelijke ontwikkeling voor de kerken.

Van Global (CGF) naar Nederlands (NCF)

Ten slotte.

Wil dit globale initiatief levensvatbaarheid hebben, dan zal het gevoed en gestimuleerd moeten worden vanuit regionale en nationale en lokale equivalente fora. We moeten het verlangen dat veel leden van de kerk hebben om met elkaar op te trekken, elkaars geloof te delen en tot gezamenlijke viering en dienst te komen, vorm geven in deze fora. Het GCF heeft de potentie om wat leeft en op allerlei punten gestalte krijgt in gemeenschappelijk christen-zijn, vorm te geven en verder te brengen. Als het globale niet door het persoonlijke, lokale en regionale gevoed en gestimuleerd wordt, wordt het op den duur een nieuwe uitvoering van de 'ver-van-mijn-bed-show', waaronder de traditionele oecumene nu zo lijdt.

Naar mijn inzicht zou daarom een Nederlands Christelijk Forum spoedig van de grond dienen te komen. We hebben daarvoor al de eerste stappen gezet door de oprichting van het Beraad van Kerken*, dat steeds meer weerklink krijgt. Je ziet dat, datgene wat enige jaren geleden aarzelend begon, omdat we niet goed wisten hoe het verder moest, steeds meer gestalte krijgt. We hebben echter te maken met het probleem (want zo moet je het toch wel noemen) dat dit Beraad van Kerken nog te veel gezien wordt als een initiatief en hobby van de Raad van Kerken, waardoor het

eigenaarschap te weinig gemeenschappelijk is. Net als bij het GCF zal dit NCF een onafhankelijke beweging moeten worden, waar alle participanten een gelijkwaardige inbreng en invloed kunnen hebben. Alleen zo kunnen we de watervrees van de kleine reformatorische, de pinksterkerken en evangelische kerken kunnen overwinnen. Daarom moeten er nog wel enige stappen gezet worden.

We zien ook dat er in ons land andere initiatieven groeien. Een daarvan is het initiatief om tot een Nederlands Samenkomen van protestantse kerken te komen (of zoals die wel eens heette: een nationale synode van protestantse kerken). Dit soort initiatieven moet men niet zien in concurrentie tot andere initiatieven van kerken en bewegingen, maar juist als een vergelijkbare weg om tot meer gemeenschappelijkheid te komen. Het NCF zou dit alles in een noodzakelijk breed verband kunnen plaatsen, waardoor deze initiatieven de bredere beweging kunnen stimuleren. Daarom zou zowel de Raad van Kerken en het NCF dit zonder angst kunnen begroeten, er bijstand aan kunnen geven en het betrekken op de bredere beweging. Het moet ons allen heel wat waard zijn als reformatorische, pinkster en evangelische christenen bij deze beweging betrokken worden. Zij kunnen vanuit hun *Entdeckersfreude* en nieuw elan nieuwe perspectieven openen.

Evenals het GCF staat het NCF voor de vraag hoe dit ‘organisatorisch’ vorm gaat krijgen. Het GCF staat voor de vraag hoe een beweging blijft bewegen en enthousiast maakt, zonder vast te lopen in stremmende structuren. Dat is een bijzonder ingewikkeld probleem, waarmee de kerken al vanaf hun oorsprong worstelen. Daarom moeten we veel investeren in de vraag hoe deze nieuwe wijze van ‘oecumene’ zich verdraagt met de traditionele vormen van oecumene. Of betekent dit ten diepste dat we staan voor het afbouwen van oude structuren en het aangaan van een nieuw commitment van de kerken met een nieuwe wijze van omgaan met elkaar?

Deze vraag is cruciaal. Want lossen we de crisis in de oecumene op door met nog meer organisaties en bewegingen te komen? Een kerk als de Protestantse Kerk in Nederland wordt welhaast al bedolven door de participatie aan veel oecumenische organisaties. De grote vraag is dus hoe we datgene wat in de oecumenische bewe-

ging al bereikt is, meenemen in een nieuwe beweging die nog geen vorm heeft en (eigenlijk) ook geen vorm wil hebben.

Met die prangende vraag, waarop ik niet direct het antwoord heb, besluit ik deze bijdrage. In de hoop dat het ook werkelijk een bijdrage is.

Een ding weet ik echter wel zeker: het is tijd voor moedige stappen.

---

* Het Beraad van Kerken komt jaarlijks bijeen en bestaat uit vertegenwoordigers van onder meer uit het Platform van Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten, de Raad van Kerken in Nederland, de Evangelische Alliantie (EA). Bron: Rkkerk.nl 3 april 2009.

Deze lezing werd gegeven tijdens een studiemiddag in de Universiteit van Utrecht, 3 april 2009. De andere lezingen waren van Huib van Beek (0281 op www.stucom.nl), prof. A. Denaux (0282) en prof. C. van der Laan (0283). Verslag van het forumgesprek: 0285.

Meer over het Global Christian Forum: 0201 en 0202 op www.stucom.nl

Dit is document 0284 op www.stucom.nl